

УДК 02:[001.102:316.422:004]:021(477)"20"
DOI: 10.31866/2616-7654.16.2025.348045

ФУНКЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ ЦИФРОВОЇ ДОБИ

Людмила Бойко,
кандидатка педагогічних наук, професорка,
завідувачка кафедри
івентменеджменту та індустрії дозвілля,
Київський національний університет
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: lpboyko@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-8809-060X

Лілія Кравець,
докторка філософії, викладачка,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
(Переяслав, Україна)
e-mail: liliakra236@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-5631-623X

Для цитування:

Бойко, Л., & Кравець, Л. (2025). Функції української бібліотеки цифрової доби. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 16, 10–22. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.16.2025.348045>

Мета статті – на прикладі українських бібліотек репрезентувати інтеграцію і диференціацію традиційних та інноваційних функцій бібліотек в епоху цифровізації.

Методи дослідження. У дослідженні застосовані методи соціокомунікаційного, інституціонального, структурно-функціонального і системного підходів. Також використано такі загальнонаукові методи дослідження, як системного аналізу, когнітивний, узагальнення та синтезу), а також спеціальні, серед яких базові – джерелознавчого пошуку і бібліотекознавчий.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні інтеграції і диференціації традиційних та інноваційних функцій бібліотек як сучасних документно-комунікаційних установ та базових соціокультурних закладів держави. Названа трансформація відбулася під впливом таких зовнішніх факторів, як цифровізація, технологізація бібліотечної практики, гібридні загрози і війна за незалежність України, що засвідчує оптимальну адаптацію функціонування української бібліотечної справи до викликів часу та очікувань суспільства.

Основні висновки. Функція сучасної бібліотеки – це позитивний ефект у соціумі як успішної діяльності соціокультурного закладу та оптимальне значення для суспільства як документно-інформаційної установи у царині задоволення усіх потреб користувачів (інформаційних, рекреаційних, освітніх тощо). Бібліотека в умовах цифровізації завдяки впровадженню сучасних технологій трансформується у багатофункціональний простір, оптимально інтегруючи і диференціюючи традиційні та інноваційні функції.

В умовах гібридних загроз традиційна освітня функція остаточно поділилася на такі функції, як адукаційно-адвокаційна, формування стійкого інтересу до бібліотеки і читання, орієнтаційно-дорадча та подолання цифрової нерівності. У добу відкритої науки варто говорити про нові окремі функції бібліотеки – наукової комунікації та інформаційного обміну. У час війни за незалежність України бібліотеки розгорнули активну медіадіяльність, інтегруючи меморіальну, комунікативну, комунікативну, інформаційну та освітню функції.

Ключові слова: бібліотекознавство; функції бібліотек; бібліотеки України; бібліотечна справа; війна; медіадіяльність; цифровізація.

ВСТУП

Теоретико-прикладні дослідження функцій бібліотек в українському бібліотекознавстві активізувалися лише зі здобуттям незалежності України, тобто на початку 1990-х років, незважаючи на важливість ґрунтовного вивчення означеного питання для розвитку різних напрямів бібліотек усіх систем і відомств. Фундаментальним дослідженням в українській науці про бібліотеки та бібліотечну справу стала монографія М. Слободяника (1995). Учений зокрема акцентував, що саме бібліотека «покликана забезпечити діяльність суспільства в цілому і конкретну людину інтегрованим і синтезованим знанням, нагромадженим людством у процесі історичного розвитку». О. Матвійчук (2010), репрезентуючи освітньо-виховну місію бібліотеки як базового соціокультурного інституту, наголосила, що «соціальна функція сучасної бібліотеки полягає у забезпеченні всім членам суспільства доступу до зафіксованих знань, встановлення комунікацій із зовнішнім світом» (с. 157).

Динамічне впровадження інформаційних і комунікаційних технологій у бібліотечну практику сприяло розширенню завдань та збагаченню функцій бібліотек і вимагало від науковців та практиків обґрунтування зміни ролі бібліотеки як базової документно-комунікаційної установи інформаційного суспільства. Адже, як акцентувала І. Давидова (2014), трансформація функцій бібліотек в інформаційному суспільстві перетворює їх із винятково документозберігаючих закладів в установи, які надають доступ до консолідованих інформаційних ресурсів. Епоха цифровізації результувалася в інформаційно-бібліотечній сфері функціонуванням інноваційних бібліотечних сервісів, розгортанням медіадіяльності бібліотек, впровадженням штучного інтелекту та роботизацією бібліотечної практики. Виклики військового часу спонукали українські бібліотеки до вирішення нагальних завдань інформаційно-бібліотечної сфери щодо оптимального розв'язання соціокультурних проблем держави на основі застосування нових знань і впровадження новітніх напрямів науки та культури через інтеграцію і диференціацію традиційних та інноваційних функцій бібліотек.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Теоретичне підґрунтя статті становили публікації українських представників бібліотечної науки, освіти і практики, в яких висвітлені теоретичні аспекти і сучасний досвід функціонування бібліотек в умовах технологізації бібліотечної справи України від впровадження інформаційних технологій до цифрових. Варто наголосити, що монографія М. Слободяника, присвячена розкриттю еволюції функцій і структури наукових бібліотек, і сьогодні залишається фактично єдиним монографічним виданням такої тематики в українському бібліотекознавстві. Нині є достатньо наукових статей, котрі розкривають різні аспекти функціонування наймасовішого сегмента української бібліотечної справи – публічних бібліотек, але необхідно констатувати відсутність монографічного дослідження власне цих бібліотек, яке вже давно на часі.

На основі результатів здійсненого джерелознавчого пошуку усі виявлені публікації, в яких висвітлено різні аспекти дослідження функцій українських бібліотек періоду незалежності, було поділено на монографії, дисертації, наукові статті та матеріали конференцій. У монографії О. Воскобойнікової-Гузевої (2014) стосовно

вивчення генезису та модернізації української бібліотечно-інформаційної сфери частково згадано про базові функції бібліотек. Монографія О. Мар'їної (2017), присвячена функціонуванню бібліотек в електронному середовищі, акцентує на істотному збагаченні їхньої комунікаційної функції та функції дистанційного доступу до бібліотечних фондів і ресурсів. У монографії науковців Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) у контексті інноваційного розвитку українського бібліотекознавства та бібліотечної діяльності упродовж 2002–2020 рр. порушено питання функцій головного бібліотечно-інформаційного комплексу держави (Василенко, 2022). У монографії О. Сокур і О. Клименко (2022), з огляду на висвітлення інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотек наукових установ Національної академії наук (НАН) України в системі наукових комунікацій, наголошено на традиційних функціях власне наукових бібліотек.

Дисертація Т. Бірюкової (2015) присвячена дослідженню функціонального аспекту бібліотеки в системі документних комунікацій. Дослідниця акцентувала на збагаченні соціальних функцій бібліотеки як сучасної документно-комунікаційної інституції та аргументувала диверсифікацію меморіальної, інформаційної, кумулятивної та освітньої функцій. У дисертації Т. Побережної (2025) теоретично обґрунтовано адаптацію функцій публічних бібліотек Поділля в умовах гібридних загроз, резюмуючи, що у контексті цифровізації перспективною для названих бібліотек в умовах воєнного стану є можливість виконання функції «Бібліотека для всіх». У дисертації Є. Чумака (2025) щодо розгляду інформаційних ресурсів українських публічних бібліотек як ключового сегмента збереження культурного потенціалу України у цифрову епоху аргументовано, що «цифровізація значно посилила традиційні бібліотечні функції, а організація знань у бібліотечному форматі характеризується стрімким нарощуванням масиву структурованих електронних інформаційних ресурсів» (с. 6).

Сьогодні накопичено значний масив публікацій у фаховій періодиці, де висвітлюються питання функціонування бібліотек у кризові часи, серед яких варто виокремити такі питання, як основні напрями реалізації інформаційно-комунікативної функції наукової бібліотеки (Слободяник, 1991), трансформація ролі та функцій бібліотеки закладу вищої освіти у цифровому медіасередовищі (Горбань & Гайсинюк, 2023), соціально-культурні функції бібліотек (Матвійчук, б.д.), інноваційна діяльність бібліотек в умовах цифрового суспільства (Добровольська & Чередник, 2023) та багато інших. Зокрема, Г. Шемаєва (2012), вивчаючи активізацію кооперації та координації українських бібліотек у царині використання їхніх електронних інформаційних ресурсів, аргументувала посилення аналітичної функції. С. Терентьев (2022) вважає, що інформаційно-комунікаційна – це чільна функція українських публічних бібліотек, що «передбачає акумулювання процесів інформаційної діяльності на основі соціальних комунікацій».

Проведення окремих наукових заходів, присвячених питанням функціонування бібліотек, засвідчує важливість цієї тематики та вагомість бібліотекознавчих студій цього напрямку. Тут варто назвати III науково-практичну інтернет-конференцію «Нова модель інформаційного образу бібліотеки: зміна традиційного сприйняття її призначення та функцій» (Медведь та ін., 2021), яка проходила 21 жовтня 2021 р. в Ужгороді, та Міжнародну наукову конференцію «Адаптація за-

вдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів» (Попик та ін., 2013), яка відбулася у НБУВ 8–10 жовтня 2013 р.

Значний накопичений масив наукових статей означеної тематики засвідчує важливість і актуальність обраної теми дослідження, але жодна з них не висвітлює функцій бібліотек в епоху цифровізації. Результати здійсненого контент-аналізу публікацій засвідчили відсутність комплексного дослідження функцій бібліотек цифрової доби в українському бібліотекознавстві.

Мета статті – на прикладі українських бібліотек репрезентувати інтеграцію і диференціацію традиційних та інноваційних функцій бібліотек в епоху цифровізації.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні застосовані методи соціокомунікаційного, інституціонального, структурно-функціонального і системного підходів. Також використані такі загальнонаукові методи дослідження, як системний аналіз, когнітивний, узагальнення та синтезу, і спеціальні, серед яких базові – джерелознавчого пошуку та бібліотекознавчий.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Функція сучасної бібліотеки, на наше переконання, – це насамперед позитивний ефект у соціумі як успішної діяльності соціокультурного закладу та оптимальне значення для суспільства як документно-інформаційної установи у царині задоволення усіх потреб користувачів (інформаційних, рекреаційних, освітніх тощо). Тобто функція бібліотек виражається у впливі, який вони здійснюють на суспільний розвиток (Кравець, 2023, с. 127). Такі зовнішні фактори розвитку сучасного українського суспільства, як карантинні обмеження та військові дії, спонукали до зміни форматів (із традиційного у дистанційний) діяльності публічних бібліотек, а цифровізація активізувала їхню медіадіяльність (Добровольська & Чередник, 2023), що призвело до трансформації усього конгломерату функцій бібліотек.

Характеризуючи специфіку розширення функцій бібліотек у цифрову епоху, О. Кузьменко та В. Загуменна (2021) акцентують, що повсюдне впровадження цифрових технологій кардинально вплинуло на зростання інформаційних потреб користувачів, а тому викликало появу нових функцій бібліотечних закладів, які стали більш доступними для наявних читачів та потенційних користувачів, трансформували діяльність бібліотеки у більш інноваційну і динамічну, коли значна кількість електронних сервісів доступна 24/7, незалежно від географічного розташування користувача бібліотечних послуг.

Сьогодні варто відійти від дослідження бібліотеки крізь призму традиційних функцій (первинними для бібліотеки вважаємо меморіальну, комулятивну та комунікативну) як установи, місія якої полягає у збиранні, зберіганні та наданні знань суспільству, оскільки впровадження цифрових технологій у бібліотечну практику та створення клієнтоорієнтованих і сервісних технологій обслуговування перетворило книгозбірні на інноваційні інформаційно-комунікаційні центри з доступом до світового інформаційного простору (функція доступу до електронних ресурсів).

Інституціональне функціонування бібліотек як базового соціокультурного закладу інформаційно-комунікаційної сфери в умовах війни реалізувалося саме

через актуалізацію меморіальної функції – збереження соціальної пам'яті, коли бібліотеки розпочали збір усних і документальних свідчень про героїчну боротьбу українців за незалежність своєї держави, про злодіяння російських окупантів щодо нищення бібліотек, спалення фондів (Кузнецова, 2022). Для прикладу, у дисертації Є. Чумака (2025) охарактеризовано електронні інформаційні ресурси сайту Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія, що включають статті з періодичних видань про життя в нашій державі, інформацію про чинні в умовах воєнного стану послуги і соціальні програми підтримки військовослужбовців та внутрішньо переміщених осіб, юридичні консультації, медичну інформацію тощо. Серед таких електронних ресурсів, доступних і корисних для користувачів різних територій та українських біженців за кордоном, – «Корисно знати – Російська агресія», «Корисно знати – Переселенцям. Військовослужбовцям». Охарактеризована електронна база документів «Хроніки війни. Факти. Онлайн ЗМІ» або «ФАКТУ» цієї бібліотеки, цей своєрідний щоденник подій війни та її наслідків для Дніпропетровської області від 24 лютого 2022 р. до кінця березня 2024 р., вміщувала понад 6500 записів (документи та відеоматеріали) (с. 89). Тут варто говорити про успішну реалізацію та розширення змісту традиційної просвітницької функції бібліотеки в умовах воєнного стану в Україні під впливом цифровізації.

У час війни за незалежність України соціальні функції бібліотек як клієнтоорієнтованих закладів, діяльність яких сконцентрована на відповідність очікувань суспільства вимогам часу, наповнилися новим змістом (краєзнавча, освітня, культурно-просвітня, соціальної адаптації, зокрема внутрішньо переміщених осіб, тощо), збільшилися завдання (підтримка Збройних Сил України, для прикладу, волонтерська діяльність, плетіння сіток, виготовлення окопних свічок, пошиття одягу тощо), які бібліотеки вирішують, стаючи опорними центрами життя громади або навіть місцями укриття.

Аудіо- та відеоматеріали, створені бібліотечними працівниками, миттєво поширювалися в цифровому середовищі як дійовий спосіб інформаційного спротиву, легальний механізм боротьби з російською пропагандою та фейками. Медіадіяльність бібліотек розгорнулася, інтегруючи меморіальну, комунікативну, інформаційну та освітню функції, що, на нашу думку, дозволяє виокремити функцію спротиву російській агресії та гібридним загрозам. У реаліях воєнного часу новим змістом наповнилися загальнокультурна, організаційна, пізнавальна, соціальна та ціннісно-орієнтаційна функції.

М. Комова і Д. Драпалюк (Komova & Drapaliuk, 2024) наголошують, що статус та репутація української інформаційно-бібліотечної сфери прямо пропорційні відходу від трактування традиційних уявлень про базові соціальні функції, а саме розширення завдань та трансформацію інституційних функцій бібліотек як інноваційних центрів доступу до цифрових ресурсів – сучасних конкурентоспроможних установ на ринку інформаційних послуг. У цьому контексті ми солідарні з Т. Новальською та Н. Бойчук (2024), що в умовах глобального інформаційного простору трансформуються соціальні функції бібліотеки, і, відповідно, змінюється власне бібліотека, яка з пасивного накопичувача знань стрімко перетворюється на активного учасника цифрового середовища (с. 225).

На основі здійсненого О. Берестовим (Berestov, 2024) аналізу етапів технологічних інновацій у бібліотеках (віртуальна та доповнена реальність, блокчейн тощо) констатовано, що саме завдяки технологічному прогресу не лише розширено вихід за межі фізичних стін бібліотеки. Проривні методи штучного інтелекту у бібліотечній практиці відкривають нові горизонти як у динамізації обслуговування користувачів, так і модернізації збереження культурної спадщини, доступу до об'єктів культури, їх відновленні через оцифрування та надійному захисті від підробок. Тут необхідно виокремити таку нову функцію бібліотеки цифрової доби, як *функція цифрової комунікації*, яка притаманна усім бібліотекам, незалежно від відомчого підпорядкування, розміру або кількості накопичених фондів (реалізовується за умови мінімальної медіадіяльності передусім через сторінки у соціальних мережах). Витоки названої функції беруть початок в утилітарній та/або практичній і сервісній функціях.

У дослідженні Н. Бачинської та В. Касьяна (2024) запропоновані ефективні стратегії комунікації публічних бібліотек у цифрову епоху, зокрема детально охарактеризовані такі цифрові канали комунікації з користувачами, громадськими організаціями, колегами, волонтерами та ін., як соціальні мережі, вебсайт, мобільні додатки. Саме така комунікація сприяє плідній трансформації принципу «від одного багатьом» до «від багатьох до багатьох». І. Ярема (2022) обґрунтував доцільність месенджерів, різних онлайн-платформ та каналів на YouTube задля комунікації з різними групами користувачів. Позаяк завдяки таким комунікаційним стратегіям, котрі результатуються в інформаційній функції, в умовах війни за незалежність України бібліотеки постійно перебувають у комунікаційній взаємодії зі своїми користувачами, активно впроваджуючи нові форми роботи.

Освітня як базова традиційна функція бібліотеки в епоху цифровізації остаточно диференціювалася на такі функції, як адукаційно-адвокаційна, формування стійкого інтересу до бібліотеки і читання, орієнтаційно-дорадча, подолання цифрової нерівності, що засвідчує оптимальну адаптацію функціонування української бібліотечної справи в умовах гібридних загроз.

Отже, лише в умовах цифровізації бібліотечні заклади отримали нові можливості, коли було створено всі умови для успішної інформаційно-комунікаційної (базується на реалізації інформаційної (та/або включає інформаційно-аналітичну, інформаційно-просвітницьку, просвітницьку, консультативну і довідкову)) та комунікативної функцій (та/або включає спілкування і комунікативно-організаційну) і плідної медіадіяльності (результується у загальнокультурній (та/або включає культурну, культурно-просвітницьку і культурно-освітню) та освітній функціях (та/або включає навчальну і навчально-збагачувальну)). Тобто успішне функціонування модернізованої бібліотеки цифрової доби базується на оптимальній інтеграції і диференціації традиційних та інноваційних функцій бібліотек.

Ми погоджуємося із М. Комовою і Д. Драпалюком (Komova & Drapaliuk, 2024), що базові функції бібліотеки цифрової епохи, місія якої зосереджена на дотриманні цінностей соціальної справедливості, вільного доступу до знань та інформації, інклюзивності, значно залежать від її читацького призначення. Тому інституційною функцією академічної бібліотеки є науково-дослідна, адже бібліотека як дослідницький партнер бере участь у наукових студіях. У добу відкритої науки варто говорити про нові окремі функції бібліотеки: *наукової комунікації* (бібліо-

теки ведуть інституційні репозитарії, відповідають за наукометрику дослідників установи тощо) та *інформаційного обміну* (управління дослідницькими даними, поширення результатів наукових досліджень тощо).

Зрозуміло, що обсяг виконуваних завдань у межах названих функцій безпосередньо залежить від кількості бібліотечних фахівців, залучених у таких напрямках роботи. У Стратегії розвитку найбільшої бібліотеки держави, головної бібліотеки Національної академії наук України – Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського на 2022–2025 рр. одним із пріоритетних завдань виокремлено розбудову Репозитарію НБУВ, Репозитарію наукових публікацій НАН України, порталу НАН України «LibNAS UA», порталу «Наука України: доступ до знань», електронних цифрових бібліотек «Україніка» та «Цифрові колекції історико-культурної спадщини» («Стратегія розвитку», 2023). Така діяльність спрямована на вирішення завдань інноваційного характеру через формування цифрових бібліотечних ресурсів власної генерації та створення нового наукового знання.

У цифрову епоху функція доступу до інформації трансформувалася у функцію цифрового доступу до оцифрованих унікальних пам'яток історико-культурної спадщини, серед яких – рукописи, стародруки, мапи, картини, партитури нот тощо, котрі наповнюють електронні цифрові бібліотеки, колекції, банки та бази даних завдяки створенню цифрового бібліотечного продукту інноваційного характеру. А. Радченко (2025) аргументує, що застосування апробованих соціальних комунікативних практик (соціальні мережі, інформаційно-комунікаційні платформи, ресурси відкритого доступу тощо) у розрізі їх значення для популяризації знань роблять помітним вплив наукової спільноти на суспільство саме через популяризацію знань у віртуальному просторі.

Тому вважаємо за доцільне констатувати на інституалізації таких нових функцій бібліотеки цифрової доби: наукової комунікації нової генерації, цифрової комунікації, інформаційного обміну та цифрового доступу, які забезпечують впроваджені в бібліотечну практику новітні технології та програми. Це засвідчує глибоку трансформацію бібліотеки в умовах цифровізації, яка перетворилася на мультифункціональний, відкритий та інноваційний осередок (Кудлай, 2025) і успішно реалізовує принцип доступності до релевантної інформації усіх категорій користувачів упродовж прийнятного часу.

Досліджуючи актуальні тренди функціонування бібліотек у цифровому середовищі, Г. Салата (2022) аргументує, що доступність бібліотеки залежить від її здатності реалізувати мультимедійні ресурси і детально характеризує чотири базові складники віртуального бібліотечного середовища (вебсайт, е-каталог, літературні джерела та канали для оперативної комунікації) (с. 33). Резюмуючи, науковиця наголошує на поетапному відході бібліотек від класичного формату документозберігаючої установи та переході до створення експериментального арт-середовища, яке функціонує «у різному просторовому вимірі, але ніяк не витісняючи бібліотеки» з їхнього традиційного формату, позаяк культурологічний потенціал бібліотеки цифрової доби виходить за межі класичного розуміння (с. 37).

ВИСНОВКИ

Функція сучасної бібліотеки – це позитивний ефект у соціумі як успішної діяльності соціокультурного закладу та оптимальне значення для суспільства як

документно-інформаційної установи у царині задоволення усіх потреб користувачів (інформаційних, рекреаційних, освітніх тощо). Бібліотека в умовах цифровізації завдяки впровадженню сучасних технологій трансформується у багатофункціональний простір, оптимально інтегруючи і диференціюючи традиційні та інноваційні функції.

В умовах гібридних загроз традиційна освітня функція остаточно диференціювалася на такі функції, як адукаційно-адвокаційна, формування стійкого інтересу до бібліотеки і читання, орієнтаційно-дорадча та подолання цифрової нерівності. У добу відкритої науки варто говорити про нові окремі функції бібліотеки: наукової комунікації та інформаційного обміну. У час війни за незалежність України бібліотеки розгорнули активну медіадіяльність, інтегруючи меморіальну, комунікативну, комунікативну, інформаційну та освітню функції.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Бачинська, Н., & Касьян, В. (2024). Маркетингові комунікації в умовах цифрової трансформації публічних бібліотек України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 14, 10–19. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.14.2024.318283>
- Бірюкова, Т. Л. (2015). *Бібліотека в системі документних комунікацій: функціональний аспект* [Дисертація кандидата наук із соціальних комунікацій, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського].
- Василенко, О. М. (Ред.). (2022). *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: бібліотекознавство і бібліотечна діяльність в інноваційному процесі розвитку (2002–2020)*. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004354>
- Воскобойнікова-Гузева, О. В. (2014). *Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація*. Академперіодика.
- Горбань, Ю. І., & Гайсинюк, Н. А. (2023). Цифровий медіапростір сучасної бібліотеки закладу вищої освіти: трансформація ролі та функцій. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 6(1), 32–42. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.1.2023.283937>
- Давидова, І. О. (2014). Управління системними трансформаціями бібліотек: до питання наукової організації управління. *Вісник Харківської державної академії культури*, 45, 78–84. http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2014_45_11
- Добровольська, В. В., & Чередник, Л. А. (2023). Інноваційна діяльність бібліотек в умовах цифрового суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 1, 5–11. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276758>
- Кравець, Л. (2023). Модернізація системи функцій бібліотек в умовах гібридних загроз. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 12, 125–132. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.12.2023.293583>
- Кудлай, В. (2025). Публічні бібліотеки України як центри культурної пам'яті та збереження видань в умовах військових загроз. *Бібліотечний вісник*, 3, 16–29. <https://doi.org/10.15407/bv2025.03.016>
- Кузнецова, Л. (2022). Публічні бібліотеки України в умовах воєнного стану: втрати і виклики. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 10, 105–113. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269471>

- Кузьменко, О. І., & Загуменна, В. В. (2021). Трансформація та розширення функцій бібліотек у сучасному цифровому просторі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 38–44. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2021.244715>
- Мар'їна, О. Ю. (2017). *Бібліотека в цифровому просторі*. Харківська державна академія культури.
- Матвійчук, О. Є. (б.д.). *Соціально-культурні функції бібліотек*. Інститут післядипломної педагогічної освіти Київського Університету імені Бориса Грінченка. Взято 9 вересня 2025 з https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3051/1/Matviychuk_%20%D0%9E.%202.pdf
- Матвійчук, О. Є. (2010). Бібліотека як соціокультурний інститут: освітньо-виховна місія. *Вісник Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія*, 2(12), 155–160.
- Медведь, М. М., Воробець, В. В., Мельник, Л. О., Ігнатюк, М. М., Смірнова, Г. А., Лашкай, О. А., & Фетько, О. В. (Ред.). (2021, 21 жовтня). *Нова модель інформаційного образу бібліотеки: зміна традиційного сприйняття її призначення та функцій* [Матеріали конференції]. Видавництво Олександри Гаркуші.
- Новальська, Т., & Бойчук, Н. (2024). Публічні бібліотеки як інституції історичної пам'яті українського народу. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 13, 222–232. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.13.2024.307253>
- Побережна, Т. І. (2025). *Трансформація діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах гібридних загроз* [Дисертація доктора філософії, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв].
- Попик, В. І., Дубровіна, Л. А., & Горовий, В. М. (Ред.). (2013, 8–10 жовтня). *Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів* [Матеріали конференції]. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Радченко, А. (2025). Соціальні комунікації і наукові журнали: необхідність залучення і нові можливості. *Бібліотечний вісник*, 3, 3–15. <https://doi.org/10.15407/bv2025.03.003>
- Салата, Г. В. (2022). Тенденції і розвиток бібліотек у цифровому середовищі. *Вісник Харківської державної академії культури*, 61, 30–39. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.061.03>
- Слободяник, М. (1991, 12 грудня). Основні напрямки реалізації інформаційно-комунікативної функції наукової бібліотеки. В *Культура і національна самосвідомість: проблеми теорії та завдання практики* [Матеріали конференції] (с. 59–61). Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.
- Слободяник, М. (1995). *Наукова бібліотека: еволюція структури і функцій*. Редакція журналу «Бібліотечний вісник».
- Сокур, О. Л., & Клименко, О. З. (2022). *Інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотечної мережі Національної академії наук України в системі наукових комунікацій* (О. М. Василенко, ред.). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004724>
- Стратегія розвитку Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (2022–2025). (2023). *Бібліотечний вісник*, 2, 3–6.
- Терентьев, С. О. (2022). Інформаційно-комунікаційне забезпечення розвитку мережі публічних бібліотек України: теоретичні підходи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 81–86. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2022.267000>
- Чумак, Є. С. (2025). *Інформаційні ресурси публічних бібліотек України в умовах цифровізації* [Дисертація доктора філософії, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Шемаєва, Г. В. (2012). Перспективні напрями розвитку електронних інформаційних ресурсів бібліотек. *Бібліотечний вісник*, 3, 3–7.
- Ярема, І. (2022). Цифрові комунікації як інструмент інноваційної діяльності публічних бібліотек України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 10, 49–59. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269461>

- Berestov, O. (2024). Evolution of development and implementation of technological innovations in the activities of public libraries in Ukraine. *Library Science. Record Studies. Informology*, 20(2), 31–39. <https://doi.org/10.63009/lrsi/2.2024.31>
- Komova, M., & Drapaliuk, D. (2024). Digital and socio-demographic aspects of the dissemination of library and information science education. *Library Science. Record Studies. Informology*, 20(2), 50–59. <https://doi.org/10.63009/lrsi/2.2024.50>

REFERENCES

- Bachynska, N., & Kasian, V. (2024). Marketynhovi komunikatsii v umovakh tsyfrovoi transformatsii publichnykh bibliotek Ukrainy [Marketing communications in conditions of digital transformation of Ukrainian public libraries]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 14, 10–19. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.14.2024.318283> [in Ukrainian].
- Berestov, O. (2024). Evolution of development and implementation of technological innovations in the activities of public libraries in Ukraine. *Library Science. Record Studies. Informology*, 20(2), 31–39. <https://doi.org/10.63009/lrsi/2.2024.31> [in English].
- Biriukova, T. L. (2015). *Biblioteka v systemi dokumentnykh komunikatsii: funktsionalnyi aspekt* [Library in the system document communications: a functional aspect] [PhD Dissertation, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine] [in Ukrainian].
- Chumak, Ye. S. (2025). *Informatsiini resursy publichnykh bibliotek Ukrainy v umovakh tsyfrovizatsii* [Information resources of public libraries of Ukraine in the conditions of digitalization] [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Davydova, I. O. (2014). Upravlinnia systemnymy transformatsiiamy bibliotek: do pytannia naukovi orhanizatsii upravlinnia [Management of system transformations of libraries: On the issue of scientific organization of management]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 45, 78–84. http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2014_45_11 [in Ukrainian].
- Dobrovolska, V. V., & Cherednyk, L. A. (2023). Innovatsiina diialnist bibliotek v umovakh tsyfrovoho suspilstva [Innovative activities of libraries in conditions of digital society]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 5–11. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276758> [in Ukrainian].
- Horban, Yu. I., & Haisyniuk, N. A. (2023). Tsyfrovyi mediaprostir suchasnoi biblioteky zakladu vyshchoi osvity: transformatsiia roli ta funktsii [Digital media space in modern higher education libraries: Transformation of roles and functions]. *Digital Platform: Information Technologies in Sociocultural Sphere*, 6(1), 32–42. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.1.2023.283937> [in Ukrainian].
- Komova, M., & Drapaliuk, D. (2024). Digital and socio-demographic aspects of the dissemination of library and information science education. *Library Science. Record Studies. Informology*, 20(2), 50–59. <https://doi.org/10.63009/lrsi/2.2024.50> [in English].
- Kravets, L. (2023). Modernizatsiia systemy funktsii bibliotek v umovakh hibrydnykh zahroz [Modernization of the system of library functions in hybrid threats conditions]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 12, 125–132. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.12.2023.293583> [in Ukrainian].
- Kudlai, V. (2025). Publichni biblioteky Ukrainy yak tsentry kulturnoi pamiaty ta zberezhennia vydan v umovakh viiskovykh zahroz [Public libraries of Ukraine as centers of cultural memory and preservation of publications under military threats]. *Bibliotechnyi visnyk*, 3, 16–29. <https://doi.org/10.15407/bv2025.03.016> [in Ukrainian].
- Kuzmenko, O. I., & Zahumenna, V. V. (2021). Transformatsiia ta rozshyrennia funktsii bibliotek u suchasnomu tsyfrovomu prostori [Transformation and expansion of library functions in the modern digital space]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 38–44. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2021.244715> [in Ukrainian].

- Kuznetsova, L. (2022). Publichni biblioteki Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: vtraty i vyklyky [Public libraries of Ukraine in terms of the martial state: Losses and challenges]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 10, 105–113. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269471> [in Ukrainian].
- Marina, O. Yu. (2017). *Biblioteka v tsyfrovomu prostori* [Library in the digital space]. Kharkiv State Academy of Culture [in Ukrainian].
- Matviichuk, O. Ye. (n.d.). *Sotsialno-kulturni funktsii bibliotek* [Socio-cultural functions of libraries]. Institute of Postgraduate Pedagogical Education of Borys Hrinchenko Kyiv University. Retrieved September 9, 2025, from https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3051/1/Matviychuk_%20%D0%9E.%202.pdf [in Ukrainian].
- Matviichuk, O. Ye. (2010). Biblioteka yak sotsiokulturnyi instytut: osvitho-vykhovna misiia [The library as social and cultural institution and its educational and upbringing mission]. *Proceedings of the National Aviation University. Philosophy. Cultural Studies*, 2(12), 155–160 [in Ukrainian].
- Medved, M. M., Vorobets, V. V., Melnyk, L. O., Ihnatiuk, M. M., Smirnova, H. A., Lashkai, O. A., & Fetko, O. V. (Eds.). (2021, October 21). *Nova model informatsiinoho obrazu biblioteki: zmina tradytsiinoho spryniatia yii pryznachennia ta funktsii* [A new model of the information image of the library: A change in the traditional perception of its purpose and functions] [Conference proceedings]. Publishing house of Oleksandra Harkusha [in Ukrainian].
- Novalska, T., & Boichuk, N. (2024). Publichni biblioteki yak instytutsii istorichnoi pamiaty ukrainskoho narodu [Public libraries as historical memory institutions of the Ukrainian people]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 13, 222–232. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.13.2024.307253> [in Ukrainian].
- Poberezhna, T. I. (2025). *Transformatsiia diialnosti publichnykh bibliotek Podillia v umovakh hibrydnykh zahroz* [Transformation of public libraries of Podillia in conditions of hybrid threats] [PhD Dissertation, National Academy of Culture and Arts Management] [in Ukrainian].
- Popyk, V. I., Dubrovina, L. A., & Horovyi, V. M. (Eds.). (2013, October 8–10). *Adaptatsiia zavdan i funktsii naukovoï biblioteki do vymoh rozvytku tsyfrovnykh informatsiinykh resursiv* [Adaptation objectives and functions of academic libraries with the requirements of digital information resources] [Conference proceedings]. V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Radchenko, A. (2025). Sotsialni komunikatsii i naukovy zhurnaly: neobkhdnist zaluchennia i novi mozhlyvosti [Social communications and scientific journals: The need for engagement and new opportunities]. *Bibliotechnyi visnyk*, 3, 3–15. <https://doi.org/10.15407/bv2025.03.003> [in Ukrainian].
- Salata, H. V. (2022). Tendentsii i rozvytok bibliotek u tsyfrovomu seredovyshchi [Trends and development of libraries in the digital environment]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 61, 30–39. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.061.03> [in Ukrainian].
- Shemaieva, H. V. (2012). Perspektyvni napriamy rozvytku elektronnykh informatsiinykh resursiv bibliotek [Perspective directions of development of electronic information resources of libraries]. *Bibliotechnyi visnyk*, 3, 3–7 [in Ukrainian].
- Slobodianyk, M. (1991, December 12). Osnovni napriamky realizatsii informatsiino-komunikativnoi funktsii naukovoï biblioteki [Main directions of implementation of information and communication function of scientific library]. In *Kultura i natsionalna samosvidomist: problemy teorii ta zavdannia praktyky* [Culture and national self-consciousness: Problems of theory and tasks of practice] [Conference proceedings] (pp. 59–61). Vseukrainske tovarystvo "Prosvita" imeni Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].
- Slobodianyk, M. (1995). *Naukova biblioteka: evoliutsiia struktury i funktsii* [Scientific library: Evolution of structure and functions]. Redaktsiia zhurnalu "Bibliotechnyi visnyk" [in Ukrainian].
- Sokur, O. L., & Klymenko, O. Z. (2022). *Informatsiino-komunikatsiina diialnist bibliotechnoi merezhi Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy v systemi naukovykh komunikatsii* [Information and

- communication activities of the library network of the National Academy of Sciences of Ukraine in the system of scientific communications] (O. M. Vasylenko, Ed.). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004724> [in Ukrainian].
- Stratehiia rozvytku Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho (2022–2025) [Development strategy of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (2022–2025)]. (2023). *Bibliotechnyi visnyk*, 2, 3–6 [in Ukrainian].
- Terentiev, S. O. (2022). Informatsiino-komunikatsiine zabezpechennia rozvytku merezhi publichnykh bibliotek Ukrainy: teoretychni pidkhody [Theoretical approaches to information and communication support in public libraries network]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 81–86. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2022.267000> [in Ukrainian].
- Vasylenko, O. M. (Ed.). (2022). *Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho: bibliotekoznavstvo i bibliotechna diialnist v innovatsiinomu protsesi rozvytku (2002–2020)* [V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine: Library science and library activity in the innovation process of development (2002–2020)]. V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004354> [in Ukrainian].
- Voskoboinikova-Huzieva, O. V. (2014). *Stratehii rozvytku bibliotechno-informatsiinoi sfery Ukrainy: henezys, kontseptsii, modernizatsiia* [Strategies for the development of the library and information sphere of Ukraine: Genesis, concepts, modernization]. *Akademperiodyka* [in Ukrainian].
- Yarema, I. (2022). Tsyfrovi komunikatsii yak instrument innovatsiinoi diialnosti publichnykh bibliotek Ukrainy [Digital communications as means of innovative activity of public libraries in Ukraine]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 10, 49–59. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269461> [in Ukrainian].

UDC 02:[001.102:316.422:004]:021(477)"20"

Liudmyla Boiko,

PhD in Education, Professor,
Head of the Department
of Event Management and Leisure Industry,
Kyiv National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: lpboyko@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-8809-060X

Lilia Kravets,

PhD, Lecturer,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
(Pereiaslav, Ukraine)
e-mail: liliakra236@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5631-623X

FUNCTIONS OF THE UKRAINIAN LIBRARY IN THE DIGITAL EPOCH

The aim of the article is to represent the integration and differentiation of traditional and innovative library functions in the epoch of digitalisation using the example of Ukrainian libraries.

Research methods. In this study, methods of socio-communicational, institutional, structural-functional and systemic approaches are used. In addition, such general scientific research methods as system analysis, cognitive, generalisation and synthesis, as well as special ones, including basic – source research and library science – are applied.

The scientific novelty of the study grounds on substantiating the integration and differentiation of traditional and innovative functions of libraries as modern document and communication institutions and basic socio-cultural establishments of the state. The aforementioned transformation has taken place under the influence of such external factors as digitalisation, technologisation of library practice, hybrid threats and a war for Ukraine's independence, which indicates the optimal adaptation of the functioning of Ukrainian librarianship to the challenges of the time and the society's expectations.

Main conclusions. The function of a modern library is a positive effect in society as a successful activity of socio-cultural institutions and an optimal value for the society as a document and information institution in the field of satisfying all the needs of users (informational, recreational, educational, etc.). In the context of digitalisation and thanks to the introduction of modern technologies, the library is transformed into a multifunctional space, optimally integrating and differentiating traditional and innovative functions.

Under conditions of hybrid threats, the traditional educational function has finally differentiated into such functions as educational-advocacy, formation of a sustainable interest in the library and reading, orientation-advisory, overcoming digital inequality. In the age of open science, it is worth talking about new functions of the library: scientific communication and information exchange. During the war for Ukraine's independence, libraries launch rapid media activities, integrating memorial, cumulative, communicative, informational and educational functions.

Keywords: library science; library functions; libraries of Ukraine; librarianship; war; media activities; digitalisation.

Надійшла 03.10.2025

Прийнята 28.11.2025

Стаття була вперше опублікована онлайн 29.12.2025

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.